

Уредба о поступку посредовања, 1933.

Садржај

- Чл. 1. Ко може и када тражити отварање поступка посредовања
- Чл. 2. Какав може бити предлог и шта мора садржати
- Чл. 3. Разлози за одбацивање предлога
- Чл. 4. Одлука суда о предлогу
- Чл. 5. Кога суд о дозволи обавештава и постављање посредника
- Чл. 6. Дужности посредникове
- Чл. 7. Посредник је под надзором суда који га може сменити, и има права на накнаду и награду
- Чл. 8. Неспособност дужника да од дана поднетог предлога оптерећује и отуђује своје непокретности
- Чл. 9. За време трајања поступка посредовања суд не може на дужникову имовину дозволити ни извршења ни обезбеђења
- Чл. 10. Случајеви искључења примене чл. 9 уредбе
- Чл. 11. Писмено о споразуму у случају успелог поступка посредовања
- Чл. 12. Обустава поступка о посредовању
- Чл. 13. Претпоставка неспособности за плаћања
- Чл. 14. Право на правни лек
- Чл. 15. Надлежност суда за поступак посредовања
- Чл. 16. Примена § 72 и 73 Зак. о принудном поравнању ван стечаја
- Чл. 17. Ступање на снагу уредбе

347.965.42
(487.1) (084.5)

ПРКА ЗАКОНА

мотумачених судском и администра-
тивном праксом

је Др. ГОЈКО НИКЕТИЋ

СВ. 210.

УРЕДБА
О ПОСТУПКУ ПОСРЕДОВАЊА
ОД 4 ЈАНУАРА, 1933 ГОД.

3825

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1 КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 1
1933.

210. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА

прогумачених судском и администра-
тивном праксом

Издаје Др. ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 210.

УРЕДБА

О ПОСТУПКУ ПОСРЕДОВАЊА

ОД 4 ЈАНУАРА, 1933 ГОД.

Уведено у ~~К~~ инвентар бр. 2174

1 Јануара 1942 год.
Београд.

~~384~~

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1 КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 1
1933.

САДРЖАЈ

Страна

Чл. 1. — Ко може и када тражити о- тварање поступка посредовања — — —	5
Чл. 2. — Какав може бити предлог и шта мора садржати — — — — —	7
Чл. 3. — Разлози за одбацивање пред- лога — — — — —	11
Чл. 4. — Одлука суда о предлогу —	13
Чл. 5. — Кога суд о дозволи обавешта- ва и постављање посредника — — — —	14
Чл. 6. — Дужности посредникове —	15
Чл. 7. — Посредник је под надзором суда који га може сменити, — и има права на накнаду и награду — — — — —	16
Чл. 8. — Неспособност дужника да од дана поднетог предлога оптерећује и о- туђује своје непокретности — — — — —	17
Чл. 9. — За време трајања поступка посредовања суд не може на дужникову и- мовину дозволити ни извршења ни о- безбеђења — — — — —	18

Ишв. др.
36733

MF13

Ишв. др.

Чл. 10. — Случајеви искључења при- мене чл. 9 уредбе — — — — —	22
Чл. 11. — Писмено о споразуму у слу- чају успелог поступка посредовања — —	
Чл. 12. — Обустава поступка о посре- довању — — — — —	24
Чл. 13. — Претпоставка неспособно- сти за плаћања — — — — —	27
Чл. 14. — Право на правни лек —	28
Чл. 15. — Надлежност суда за посту- пак посредовања — — — — —	29
Чл. 16. — Примена § 72 и 73 Зак. о принудном поравнању ван стечаја — —	29
Чл. 17. — Ступање на снагу уредбе —	30

УРЕДБА

о поступку посредовања

од 4 јануара, 1933 год.

На основу § 6 Закона о продужењу важ-
ности Закона о заштити земљорадника и став-
љању на снагу појединих прописа Закона о
извршењу и обезбеђењу од 19 децембра, 1932
године, а по предлогу Министра правде Ми-
нистарски савет прописује ову Уредбу о по-
ступку посредовања:

Чл. 1. — Дужник који је дошао у те-
шкоћу да одговара својим обавезама, а над
чијом имовином још није отворен стечај ни-
ти поступак принудног поравнања ван стеча-
ја, може код среског суда, у чијем подручју
има своје пребивалиште или седиште свога
предузећа, предложити да се отвори посту-
пак посредовања ради уређивања његових ду-
гова.

Овим поступком не могу се користити о-
ни дужници који по Закону о заштити зем-
љорадника или уредбама изданим на основу
овог Закона већ уживају нарочиту заштиту.

Уредба о поступку посредовања прописана је на основу чл. 6 Закона о заштити земљорадника и о стављању на снагу појединих прописа Закона о извршењу и обезбеђењу од 19 децембра 1932 год. (Службене новине Бр. СХ—295 од 20 децембра, 1932 год.), који гласи: „У циљу доношења потребних мера ради олакшања економских прилика у земљи, моћи ће Министарски савет на предлог надлежних министара доносити Уредбе са законском снагом, а са роком трајања најдаље до једне године. Ове Уредбе које ступају на снагу од дана обнародовања, подносиће се Народном претставништву одмах на сагласност.”

У самој Уредби, о поступку посредовања, (која је обнародована у Бр. II — 4 Службених новина од 5 јануара, 1933 год.), рок њенога трајања није означен.

Према томе, има се узети да је рок трајања важности Уредбе о поступку посредовања година дана.

Али би спорно било, да ли се тај рок од године дана има рачунати од дана обнародовања чл. 6. Закона о продужењу важности, на основу кога је Уредба издана, — или од дана обнародовање саме Уредбе о поступку посредовања.

Према пракси која је усвојена за Уредбе ове врсте, има се усвојити ово друго гледиште, — тако да је рок трајања важности Уредбе о поступку посредовања ограничен до 5 јануара, 1934 године закључно.

Друго спорно питање било би, да ли је Уредба о поступку посредовања по својој природи процесуални или материјални закон.

Ова је разлика важна зато, што би у првом случају суд по званичној дужности имао да па-

зи на поштовање њених одредаба, и што се радње које нису извршене за време њене важности, не би после тога могле извршивати према њој, већ према одредбама редовног законодавства.

Исто би тако спорно било, да ли овлашћење из чл. 6. Закона о продужењу важности, даје Министарскоме савету право и да већ донете такве Уредбе, путем нове Уредбе може мењати и допуњавати.

По теорији Савет то право неби имао, али је у пракси већ утврђено обратно. И оно што оправдава ову праксу, то је баш сама природа ових Уредаба.

Уредбом о поступку посредовања не могу се користити дужници, који по Закону о заштити земљорадника или Уредбама на основу овог закона изданим већ уживају нарочиту заштиту.

Овако негативно одређен круг лица (физичких и правних), која се могу користити Уредбом о поступку посредовања, сужен је у чл. 3 Уредбе (у вези са тач. 4 § 4 Зак. о принудном поравнању ван стечаја) практички само на лица која бар две године воде какво „предузеће”.

Чл. 2. — Предлог може се поднети писмено или усмено у записник суда.

Предлог мора да садржи:

1) списак веровника и дужника, уз означавање појединих тражбина и дугова, даље камате и дане доспелости за сваку од њих као и која обезбеђења за њих постоје;

2) попис остале имовине дужникове, уз означавање њене вредности;

3) означавање лица, које дужник предлаже за посредника.

Лица која се могу користити Уредбом о поступку посредовања потписују предлог онако, како потписују предузеће које воде, пошто је по чл. 3. Уредбе (у вези тач. 4 § 4. Зак. о принудном поравнању ван стечаја) двогодишње вођење „предузећа“ услов за дозволу предлога.

Физичка лица потписују, дакле, својим именом, односно именом обзнањеним као фирма (под којом предузеће воде и којом обавезе потписују). — Потписивање правних лица регулишу односни закони односно статути (правила).

Код фирми где право на потписивање има више лица (алтернативно), није потребно да предлог потпишу и поднесу сви, него само онолико њих, колико према обзнани фирму редовно могу потписати.

Како Уредба о томе ништа не каже, јасно је, да се предлог о поступку посредовања може поднети и преко пуномоћника, нарочито за то овлашћеног. Услов из чл. 3. Уредбе (у вези тач. 2 § 4 Зак. о принудном поравнању ван стечаја), да дужник не сме бити у бекству то не искључује.

Као обезбеђење у смислу тач. 1 друге алинеје имају се сматрати и право пребијања, право на одвојено намирење, обезбеда обавезом садужника или јамца итд.

Попис имовине из тач. 2 друге алинеје мора нарочито у погледу непокретности садржавати и све потребне податке из тапије, интабулационе или земљишне књиге, пошто се по чл. 8 Уредбе отварање поступка посредовања има забележити у дотичним јавним књигама.

Спорно би било, да ли се у смислу тач. 3 алинеје 2 има уз предлог приложити и пристанак лица, које дужник предлаже за посредника, да је вољан овога се примити.

За неисправан или неоптпун списак имовине и дугова налази се казнена санкција у чл. 16 Уредбе у вези тач. 5 § 72 Зак. о принудном поравнању ван стечаја.

Уз предлог морају бити приложени и докази о непостојању основа из чл. 3. Уредбе у вези бр. 2 до 4 § 4 Закона о принудном поравнању ван стечаја. То су: уверење да дужник за последњих пет година није био осуђен за лажно банкротство; уверење да дужник за последње три године или уопште није био ни у стечајном поступку ни у поступку за поравнање; уверење (или препис надлежног одобрења) да дужник води своје предузеће већ пуне две године, — и на послетку уверење (препис обзване или други доказ) о потписивању фирме предузећа.

Дужник може уз предлог поднети и нацрт за уређивање дугова, али ако га не поднесе, онда га је дужан према чл. 6 Уредбе саставити одређени посредник.

Како Уредба о поступку посредовања не предвиђа које и какве таксе у овоме поступку треба плаћати, — то је Одељење пореза Министарства финансија издало следеће објашњење о томе, које таксе треба наплаћивати по Урудби о поступку посредовања:

Према саопштењу Министарства правде поступак посредовања спада у ванпарнични поступак. Због тога се у овоме поступку морају наплаћивати оне таксе које су предвиђене по-

стојећим таксним и пристојбинским законским прописима за ванпарнични поступак.

Све док унифицирани таксени прописи за ванпарнични поступак не ступе на снагу, наплаћиваће се нарочито следеће таксе:

На све писмене молбе и претставке односно поднеске као и на засебни или записнични предлог да се отвори поступак посредовања такса од 5 динара.

У таксном погледу најважнији је пропис става 2 чл. 11 Уредбе о поступку посредовања, који гласи: „Ако су потписи дужника и веровника на писмену о споразуму оверени код суда или јавног бележника, споразум има правно дејство као и поравнање склопљено пред судом.“ С обзиром на овај пропис наплаћиваће се следеће таксе:

за Србију и Црну Гору по тар. бр. 184 т.ј. 100 динара и 2 динара за сваки утрошени табак државне хартије;

за Словенију и Далмацију од вредности поравнања суме пола од сто као и такса за правни посао;

за Босну и Херцеговину од вредности поравнања суме пола од сто као и такса за правни посао;

за Хрватску, Славонију и Војводину по чл. 26 и 27 Пристојбинског закона за Хрватску, Славонију и Војводину т.ј. по суми нагођеној у лествици II.

Ове таксе не плаћају се за поднеске посредника суду, за упис забележбе у јавној књизи као и за упис њеног брисања, пошто се ови уписи врше по званичној дужности.

Према овоме се има плаћати и такса за правни лек, коју Уредба такође није предвидела, као по ванпарничним предметима.

Чл. 3. — Предлог за отварање поступка посредовања ће се одбацити, ако постоји један од разлога за одбацивање предлога за отварање поступка за принудно поравнање ван стечаја поменутих у § 4 бр. 2 до 4 Закона о принудном поравнању ван стечаја.

Предлог за отварање поступка посредовања суд ће одбацити по званичној дужности, ако постоји ма који од разлога за одбацивање предлога за отварање поступка за принудно поравнање ван стечаја наведених у тач. 2 до 4 § 4 Зак. о принудном поравнању ван стечаја.

То су: тач. 2) ако је дужник у бекству или је за последњих пет година пре предлога за отварање поступка за посредовање био осуђен за лажно банкротство;

тач. 3) ако је дужник већ био у стечајном или судском поступку за поравнање, а још нису прошле три године од свршетка или обуставе последњег стечајног поступка или поступка за поравнање и

тач. 4) ако на дан када је поднесен предлог за отварање поступка посредовања, нису још протекле две године од дана, када је дужник почео да води своје предузеће.

Појам бекства је у пракси прилично утврђен: одсуство дужника ван места његовог сталног пребивања (односно места где води предузеће) а незнано где. Повод бекства је споредна ствар.

Појам лажног банкротства утврђује § 344 кривичног закона овако: „Дужник који у на-

мери да своје дугове не плати привидно или стварно погорша своје имовно стање, па се над његовом имовином услед тога отвори стечај, казниће се због лажног банкрутства робијом до десет година. — Ово погоршање имовног стања врши се тиме: 1. што је дужник цело своје имање или неки део овога прикрио, привидно продао, бесплатно уступио, у бесцење продао или уништио; — 2. што је лажне уговоре о дугу закључио или неистините тражбине других признао; — 3. што је прописане књиге, или оне које су по природи посла потребне прикрио, уништио, преничио или тако водио, да се из њих преглед његовог правога имовног стања не може сазнати; — 4. што је своју трговину или фирму без знања својих неизмирених поверилаца на другог пренео”. —

Ако је дужник у моменту подношења предлога за отварање поступка посредовања под кривичном истрагом за дело лажног банкрутства, свакако да тај факат још не чини основ за одбацивање предлога за отварање поступка посредовања, али ако дужник за време трајања отвореног поступка о посредовању буде правноснажно осуђен за дело лажног банкрутства, поступак ће се према другој алинеји чл. 12 Уредбе обуставити. Ако пак осуда падне после већ завршеног поступка посредовања споразумом с повериоцима, онда би било спорно може ли се и у коме року уништити већ утврђени споразум.

Пошто је поступак о посредовању у основици један миран и вансудски начин поравнања ван стечаја, то је тач. 3 § 4 Зак. о принудном поравнању ван стечаја требало у томе правцу допунити.

Не може се међутим сматрати, да је био под стечајем дужник, код кога другостепени суд поништи одлуку првостепеног суда о отварању стечаја. Али одбијање предлога за отварање стечаја услед недостатка имовине за подмирење стечајних трошкова (§ 77 Стечајног закона) има се сматрати као стечај. Исто се тако има сматрати да је стечај постојао увек, кад је отворен на основу § 76 Стечајног закона .

Услов да је за уважање предлога за отварање поступка посредовања, потребно да је дужник бар две године до дана поднетог предлога водио „своје предузеће”, сем његове економске функције, важан је и за то, што он могућност, да се користе Уредбом о поступку посредовања ограничава искључиво на лица која имају „предузеће”, за чије су отварање и вођење, разуме се, испуњени сви дотични законски прописи.

Чл. 4. — Суд може о поднетом предлогу провести извиђаје које нађе за потребне, али мора своју одлуку донети најдаље за три дана од дана поднетог предлога.

Суд има права да о поднетом предлогу, прилозима из друге алинеје чл. 2. Уредбе и основима из тач. 2—4 § 4 Зак. о принудном поравнању ван стечаја, као и о осталоме што за потребно нађе, проведе извиђаје, али своју одлуку мора у свакоме случају донети најдаље за три дана од дана поднетог предлога (не рачунајући у тај рок дан подношења предлога).

Спорна би била правна ситуација, ако суд у року од три дана не донесе никакву одлуку: — сматра ли се самим тиме, да је предлог одбијен? — Исто тако, ако суд одлуку истина донесе, али после трећег дана.

Чл. 5. — Ако суд дозволи отварање поступка посредовања поставиће посредника и обавестиће о томе дужника.

Суд ће за посредника поставити лице, које је предложио дужник, ако против његове особе не постоје сумње, иначе које друго поуздано лице, које суд сматра за подесно.

Свакако да суд мора одбацити предлог о отварању поступка посредовања, ако постоји ма који од узрока наведених у чл. 3 Уредбе у вези тач. 2—4 § 4 Закона о принудном поравнању ван стечаја.

Предлог о отварању поступка посредовања који не садржи оно, што чл. 2 Уредбе тражи да „мора да садржи”, — мора такође бити одбачен, сем ако га на захтев суда дужник у томе погледу не допунуи.

Законодавац изгледа да није оцену предлога о отварању поступка о посредовању оставио на дискрецију суда, нити је навео основе, са којих би суд могао, а не морао, да одбије предлог о отварању поступка посредовања. Дозвољавајући пак у чл. 14 и 15 Уредбе правни лек противу првостепене одлуке о предлогу за отварање поступка посредовања, самим тим је законодавац казао и то, да таква одлука у случају одбијања предлога, мора бити образложена.

О дозволи отварања поступка посредовања и о постављеном посреднику, суд ће по првој алинеји чл. 5 Уредбе обавестити дужника. Свакако да суд о постављењу има да обавести и постављенога посредника; што би нарочито потребно и важно било онда, када суд за посредника не постави лице које је дужник предложио.

Такво обавештење тек има да послужи постављеном посреднику као овлашћење за његов рад у смислу чл. 6 Уредбе.

У погледу постављања посредника, изгледа, да је законодавац оставио суду одрешене руке, — и да би, кад суд у дозволи за отварање поступка посредовања, не постави за посредника лице које је дужник у предлогу предложио, било спорно, да ли би дужник противу тога и са тога разлога имао право на правни лек.

Несумњиво је, да се постављени посредник не мора примити посредовања, исто онако као што и у току поступка може тражити од суда да буде смењен.

Чл. 6. — Посреднику спада у дужност, да на основу нацрта за уређивање дугова, који је саставио дужник, а ако тај то није учинио, на основу нацрта који ће он сам саставити, покуша да постигне споразум између дужника и његових веровника.

Нацрт који је саставио дужник за уређивање дугова обавезан је за посредника, пошто је његова „дужност”, да на основу тог нацрта покуша споразум. Тек ако дужник такав нацрт није саставио, саставља га сам посредник, свакако ипак у договору са дужником.

Уредба није одредила однос између посредника и дужника, свакако зато, што ће суд обично за посредника поставити лице које је дужник предложио, а дужник ће знати и пазити кога ће предложити.

Међутим, сукоб између посредника и дужника у погледу споразума са повериоцима није

немогућ. Законодавац је истина у чл. 7. Уредбе изриком предвидео, да посредник „стоји под надзором суда”, — али тиме питање још није решено.

По чл. 6 Уредбе изгледало би, као да је законодавац дао посреднику положај пуномоћника ad hoc; он има да покуша да постигне споразум између дужника и његових поверилаца; његове понуде важе као понуде дужника. Интересантно је, међутим, да по другој алинеји чл. 7. Уредбе, суд посредника може сменити и не саслушавши о томе дужника.

Свакако да Уредба није довољно утврдила нити правни положај посредника, нити његов однос према дужнику. — У сваком случају суд по трећој реченици прве алинеје чл. 11 Уредбе, у случају постигнутог споразума услед преговора посредникових, не може поступак посредовања огласити завршеним пре него што саслуша дужника.

Чл. 7. — Посредник стоји под надзором суда. Он је дужан дати суду тражене извештаје и јавити му све, што би могло дати повода поступању суда, а нарочито обустави поступка посредовања.

Суд може посредника из важних разлога сменити. Но пре него што донесе такву одлуку преслушаће га ако је то могућно.

Посредник има право на накнаду фактичних издатака и на примерену награду.

За утврђивање и иначе неодређеног правног положаја посредника чл. 7 Уредбе није ни мало допринео.

То што посредник стоји под надзором суда, што је дужан давати суду тражене, а и иначе подносити извештаје и што га суд може смени, не значи још да је он толико, тако да речемо, орган суда, те да то регулише и његов однос са дужником.

По другој алинеји чл. 7 Уредбе, суд може смени посредника. И ако је употребљен израз „из важних разлога”, несумњиво је, да је питање смењивања посредника остављено дискреционарности суда, и да, и ако суд пре него што донесе такву одлуку, „саслушаће га ако је то могућно”, — то одлуку суда о смењивању посредника не лишава њене коначности и извршности, пошто је јасно, да смењени посредник противу одлуке суда о смењивању нема права на правно средство.

Што се тиче посредниковога права на „примерену награду”, Уредба је пропустила да утврди, ко ће је одређивати и по коме мерилу; тако да би остао само пут редовног спора.

Чл. 8. — Дужник не сме од дана када је тражи отварање поступка посредовања па све док траје поступак оптерећивати или отуђивати своје непокретнине. Таква правна дела су без правног дејства према веровницима. Суд ће наредити да се отварање поступка посредовања забележи у јавној књизи.

Уредба је забрану оптерећивања и отуђивања ограничила само на непокретности.

Што се тиче права и покретности, спорно би било, да ли Закон о побијању правних дела даје Уредба о поступку посредовања

довољно заштите повериоцима, у толико пре што се дозвола за отварање поступка посредовања не објављује, те да се може поставити претпоставка, да су трећа лица била дужна или могла знати за ту дужникову ситуацију.

Из одредбе, да су правна дела оптерећивања и отуђивања без правног дејства према повериоцима следеће: прво, да су она без правног дејства према повериоцима који су то у моменту подношења предлога за отварање поступка посредовања, — друго, да су без правног дејства према таквим повериоцима само у висини њихових тражбина, — и треће, да таква правна дела нису без правног дејства, дакле да важе, како према саговорачу тако и према трећим лицима, која нису у томе моменту повериоци.

Наредба о упису отварања поступка посредовања у јавној књизи, може се логички односити само на оне дужнике, који имају непокретног имања.

Ако дужник коме је дозвољен поступак о посредовању има непокретног имања и на територији кога другог суда, суд надлежан за дозволу отварања поступка писаће дотичном суду за упис отварања поступка у јавној књизи.

За дужнике који немају непокретног имања, Уредба није наредила чак ни вођење каквог нарочитог списка; ма да је несумњиво, да судови, нарочито с обзиром на чл. 9 Уредбе овакав списак морају водити.

Чл. 9. — За време трајања поступка посредовања не могу се против дужника дозволити ни извршења ни обезбеђења, а изврше-

ња која су у току обустављају се до окончања поступка. За то време не може се ни отворити стечај над дужниковом имовином. Ако је поднесен предлог за отварања стечаја пре отварања поступка посредовања, о таквом предлогу ће се одлучити тек пошто се доврши или обустави поступак посредовања и пошто се проведе поступак предвиђен у § 71 Стечајног закона.

Суд може на молбу дужника који је тражи отварање поступка посредовања још пре отварања тог поступка дозволити привремену обуставу извршења која су у току ако то нађе за целисходно, и то по потреби уз обезбеђење.

Није тако јасно које је почетни момент трајања поступка посредовања: моменат подношења предлога суду од стране дужника о томе или моменат судског одобрења. То је нарочито важно с тога, што између ова два момента, по чл. 6 Уредбе може бити размак од три дана.

Дужникова обавеза да не сме своје непокретности оптерећивати или отуђивати, везана је за моменат кад је поднео предлог за отварање поступка о посредовању. У томе је чл. 8 Уредбе јасан.

Међутим, изгледа да је моменат од кога почиње трајање поступка посредовања, т.ј. моменат од кога не може суд дозволити ни извршења ни обезбеђења, моменат од кога суд дозволи отварање поступка посредовања. То би следовало из друге алинеје чл. 9 Уредбе, по којој суд на молбу дужника који је „тражио“ отварање поступка посредовања, може још пре

„отварања” тог поступка дозволити привремену обуставу извршења. Уредба, дакле, разликује моменат тражења (подношења предлога) од момента отварања (судске дозволе) поступка посредовања.

Онај први моменат, моменат тражења (подношења предлога) је моменат за који чл. 8 Уредбе везује дужност дужникову неоптерећивања и неутуђивања непокретне имовине, — овај други моменат, моменат отварања поступка посредовања (судском дозволом истог) је моменат за који чл. 9. Уредбе везује забрану дозвољавања извршења или обезбеђења против дужника.

Ова разлика је важна и за то, што се онда рок од 90 дана из чл. 12 Уредбе има рачунати од овог другог момента („рачунајући од дана отварања поступка”).

Што се тиче могућности отварања стечаја у томе међувремену редакција Уредбе није довољно јасна.

За то време, т.ј. за време трајања поступка о посредовању, (дакле од момента отварања, од момента судског одобрења поступка) не може се ни отворити стечај над дужниковом имовином, вели се у другој реченици прве алинеје чл. 9 Уредбе. Одмах у следећој, трећој реченици, наређује се, да се о предлозима за отварање стечаја пре отварања поступка посредовања има да одлучује тек пошто се обустави или доврши поступак. Јасно је међутим, да то исто важи и за предлоге о отварању стечаја поднете (од стране поверилаца) и за време трајања поступка посредовања; сем ако ова разлика у редакцији не значи то, да се такви предлози поднети за време поступка посредовања имају да одбију одлуком суда и тиме сматрају за свршене.

Како ће пак само суд дужников знати за створен поступак посредовања, јер се овај нити објављује нити саопштава осталим судовима, то је јасно, да ће други судови за време тог поступка дозвољавати извршења и обезбеђења на имовини дужниковој. Разуме се, да извршна власт не може ни извршити попис ради обезбеђења нити спровести само извршење у року из чл. 12 Уредбе, чим за отворени поступак посредовања сазна.

Међутим јасно је, да суд коме су поднета тражења извршења или обезбеђења, ова има и може да дозволи чим без успеха прође рок из чл. 12 Уредбе или и пре тога ако поступак о посредовању буде обустављен по чл. 12 Уредбе, — разуме се, ако томе тада не би стајале на путу никакве друге препреке.

Уредба међутим није предвидела шта ће суд да ради са таквим тражењима ако отворени поступак посредовања буде успешно завршен. Сва како да их суд има да одбије с позивом на успешно завршен поступак посредовања и изјаву дотичнога повериоца на писмену о споразуму.

Из тога пак што чл. 9 Уредбе прописује, да се и цешто буде довршен или обустављен поступак о посредовању, по тражењима за отварање стечаја (од стране поверилаца) мора спровести поступак из § 71 Стечајног закона, јасно је, да законодавац предлог за отварање поступка посредовања не сматра претпоставком неспособности дужникове за плаћање.

Чл. 10. — Прописи члана 9 неће се примењивати на извршења која се воде ради наплате:

- 1) тражбина и захтева за издржавање, који доспевају за време поступка;
- 2) пореза и других јавних дажбина, под-разумевајући овде и приносе за осигурање, прописане Законом о осигурању радника или којим другим законом;
- 3) плате (наднице) лица која су запо-слена у радњи или у кућанству дужника.

Случајеви искључења примене чл. 9 Уредбе и лимитативно и таксативно су побројани.

У тач. 1 чл. 10 Уредба свакако мисли на оне тражбине и захтеве на издржавање креиране пре поднетог предлога за отварање поступка посредовања, којима би само рок испуњења па-дао за време поступка посредовања; оне са ро-ком испуњења пре поднетог предлога иду у обич-не тражбине.

Израз „јавне дажбине” искључивао би н.пр. у Београду дуг за воду, електрично осветлење итд., јер је јасно да то нису јавне дажбине.

Под изразом „плате”, ваља разумети само плате (и наднице) за време трајања поступка посредовања; плате за раније време претстављају обичне тражбине.

Чл. 11. — Ако су преговори посредника довели до споразума између дужника и његових веровника о уређењу његових дугова, посредник ће суду поднети тај споразум на-писмено. Писмено мора бити снабдевено из-јавама дужника и веровника о пристанку на

споразум. Суд ће о том без одлагања пре-слушати дужника и огласити поступак посредовања довршеним. У исто време наредиће брисање забележбе отварања поступка у јав-ној књизи (чл. 8).

Ако су потписи дужника и веровника на писмену о споразуму оверени од суда или јавног бележника, споразум има правно деј-ство као и поравнање склопљено пред судом.

Општа карактеристика преговора код по-ступка посредовања је у томе, што се прегово-рима не могу неким повериоцима дати бољи у-слови (на пр. већа квота, краћи рок исплате, већи интерес итд.) него другима. — По другој алинеји чл. 12 Уредбе у таквоме случају суд по званичној дужности обуставља поступак о посредовању.

Спорно би међутим било, да ли се забра-на давања повољнијих услова односи на све повериоце уопште, или само на повериоце исте врсте. Т. ј. да у врсти простих поверилаца не може бити разлике, а опет у врсти заложних такође, — али да између простих и заложних поверилаца може бити разлике.

Не би изгледало логично да је Уредба о поступку посредовања у томе погледу усвојила једно друго гледиште него стечајни закон и За-кон о принудном поравнању ван стечаја.

Уредба није довољно јасна о томе, да ли о споразуму мора постојати једно писмено, или је могућно са сваким повериоцем о томе за-кључити засебно писмено.

Уредба истина у чл. 11 употребљава из-раз „писмено” у јединици, али ће врло често и

код већег броја поверилаца из разних места (или и земаља) бити физички и временски немогуће прибавити изјаве свих поверилаца на једном истом писмену о споразуму у року од 90 дана, у толико пре што и сами преговори морају трајати извесно време.

Писмено о споразуму подноси суду посредник и он одговара за истинитост изјава.

Поред изјаве на писмену, суд преслушава особено само дужника.

Из Уредбе о поступку посредовања међутим није довољно јасна правна природа самог споразума. У другој алинеји чл. 11 истина Уредба прописује, да споразум има исто правно дејство као и поравнање склопљено пред судом, ако су потписи оверени од суда или јавног бележника; међутим остаје отворено питање правне природе споразума без ове овере.

Ово би питање било важно за случај, кад дужник и после постигнутог споразума не испуни своје обавезе.

Једно је јасно, да за сам споразум није потребно нити какво одобрење нити решење суда. Подношење споразума суду на евиденцију, има само тај циљ, да би суд могао да огласи поступак посредовања довршеним и да би могао евентуално наредити брисање забелешке отварања поступка о посредовању (по чл. 8 Уредбе) у јавним књигама. Тек се овим актом суда дужнику враћа пуно право располагања.

Чл. 12. -- Ако у року од 90 дана рачунајући од дана отварања поступка не дође до споразума између дужника и веровника, по-

ступак посредовања ће се по службеној дужности обуставити.

Поступак посредовања обуставиће се и пре истека рока поменутог у првом ставу, ако дужник поднесе предлог за отварање поступка за принудно поравнање ван стечаја или за отварање стечаја или ако се појави какав узрок који би спречио отварање поступка (чл. 3) или ако се утврди да је дужник учинио правна дела на штету веровника или неке веровнике ставио у повољније положаје на штету осталих веровника.

Пропис члана 11 став 1 о брисању забележбе у јавној књизи ће се и овде примењивати.

Што се тиче момента од кога се рачуна рок од 90 дана, то је, према ономе што је о томе речено код чл. 9 Уредбе, и према првој алинеји чл. 12 Уредбе моменат отварања поступка о посредовању, дакле моменат судске одлуке о томе.

Ако у томе року не дође до споразума између дужника (или боље посредника) и поверилаца, поступак посредовања се обуставља по службеној дужности и евентуално наређује брисање забележбе поступка посредовања у јавним књигама.

Неуспех у споразуму враћа у основи ствари на оно какво је било у моменту подношења предлога; дужник је слободан у располагању имовином, суд може одбравати обезбеђења (и извршења) на дужничковој имовини.

Али и пре истека рока од 90 дана суд обуставља поступак о посредовању (разуме се

и овде по званичној дужности): 1) ако дужник поднесе предлог за отварање поступка за принудно поравнање; — 2) ако дужник поднесе предлог за отварање стечаја; — 3) ако наступи који од оних узрока или случајева из чл. 3. Уредбе (у вези са тач. 2—4 § 4 Зак. о принудном поравнању ван стечаја), ради којих суд не би могао поступак посредовања у опште отворити; — 4) ако се утврди да је дужник учинио каква правна дела на штету поверилаца и — 5) ако је неке повериоце ставио у повољнији положај на штету осталих поверилаца.

Случајеви под 1) и 2) по самој природи ствари искључују даљи поступак о посредовању. У таквоме случају споразуми постигнути са појединим повериоцима у поступку о посредовању сматрају се као да и не постоје. Поверилац који је чак и пристао на нижу квоту, поверилац је за пул износ.

Случајеви под 3) такође су довољно јасни. Једино би спорно било, да ли одсуство дужниково, без ичега даље, може послужити као основ за обуставу поступка посредовања, у толико пре, што његово лично присуство у току самога поступка посредовања и није потребно.

Случајеви под 4) претпостављају, разуме се, само правноважна правна дела. Доказивање оштећења свакако да није потребно чим је утврђено правноважно правно дело отуђивања или оптерећења имовине. Обећање гаранције (на пр. залогом) не би се могло узети као правноважно правно дело на штету поверилаца.

Случајеви под 5) биће спорни у толико, што је спорно и питање да ли и у колико дужник ипак нема права дати заложним пове-

риоцима повољније услове од услова простим повериоцима. — Ово у толико пре, ако то није „на штету“ осталих простих поверилаца и до висине саме залоге, пошто до те висине о штети „осталих“ поверилаца не може бити речи.

Јасно је пак, да на случајеве, које је Уредба предвидела као основе за обуставу поступка посредовања мора суд да пази по званичној дужности.

Обустава поступка посредовања мора увек бити констатована судском образложеном одлуком.

Чл. 13. — Ако се стечај или поступак за принудно поравнање ван стечаја отвори у исто време, када се поступак посредовања обустави, или се један или други поступак отвори по предлогу стављеном у року од петнаест дана пошто је поступак посредовања обустављен, сматраће се да је на дан кад је дужник тражио отварање поступка посредовања постојала његова неспособност за плаћање.

Разуме се, да претпоставка из чл. 13 Уредбе може важити само за случај кад је стечај предложен од стране кога повериоца. Ова је одредба била потребна нарочито због тога, што се иначе сам предлог за поступак посредовања, не може у смислу § 71 стечајног закона, сматрати као доказ о неспособности плаћања.

Али ни сви предлози поверилаца за отварање стечаја немају за себе ову претпоставку.

Она стоји у корист само оних поверилаца који су предлог за отварање стечаја поднели за време трајања поступка посредовања и за петнаест дана пошто је поступак посредовања обустављен. — Поверници који су такав предлог поднели пре отварања поступка посредовања немају за себе ову претпоставку. По њиховим предлозима, решаваће се, према првој алинеји чл. 9. Уредбе *in fine* тек пошто буде спроведен поступак предвиђен у § 71 Стечајног закона.

Како отварање поступка за принудно поравнање ван стечаја претпоставља у § 1 Зак. о принудном поравнању ван стечаја неспособност за плаћање, то одредба из чл. 13 Уредбе није изузетак, него претпоставка која се не мора доказивати.

Ако је на одлуку суда о обустави поступка о посредовању изјављен правни лек, — рок од петнаест дана рачуна се свакако према одлуци другостепеног суда. Само би било спорно, да ли од дана одлуке или од дана њене доставе жалиоцу.

Чл. 14. — Против одлука донесених у овом поступку од среског суда има места правном леку окружном суду. Одлука другостепеног суда је коначна.

Интересантно је да Уредба није утврдила рок у коме се има право на правни лек.

Исто је тако Уредба пропустила да утврди и то, ко све има и када право на правни лек. Да ли је то само дужник, или и одређени посредник па и повериоци и у колико.

Ако на пр. један од поверилаца обавести суд, да је наступио који од случајева из алинеје 2 чл. 12 Уредбе за обуставу поступка посредовања, наступа питање мора ли суд да о својој одлуци обавештава и тога повериоца и има ли тај поверилац права на правни лек у случају на пр. негативне одлуке суда.

Чл. 15. — Где не постоје срески судови, за поступак посредовања биће надлежни првостепени судови, а на подручју Великог суда у Подгорици окружни судови. Одлуке по овом поступку доноси код првостепеног односно окружног суда судија појединац, а правни лек иде на апелациони суд, односно на Велики суд у Подгорици.

Са завођењем среских судова у току поступка посредовања тамо где их у моменту отварања поступка није било, настаје редовна надлежност.

Чл. 16. — Прописи § 72 и § 73 бр. 5 Закона о принудном поравнању ван стечаја ће се сходно примењивати и на дужника, који је тражио отварање поступка посредовања, као и на лица која за време тога поступка учине дело из § 72 бр. 2 Закона о принудном поравнању ван стечаја.

По § 72 Зак. о принудном поравнању ван стечаја:

Уколико се по Кривичном закону не казни строжом казном, казниће се као преступ у смислу Кривичног законика строгим затвором и губитком часних права:

1) дужник, који, пошто је постао неспособан за плаћање, намерно стави којег веровника у повољнији положај у циљу, да би тиме оштетио остале своје веровике; пропис § 351 Кривичног Законика вреди и овде.

2) ко, било у споразуму с дужником или без споразума с њим, изврстан саставни део дужникове имовине прикрије, склони или оште-ти, да би тиме на штету свих веровника или некојих од њих било за себе, било за дужника, било за које треће лице, прибавио какву имовинску корист.

По § 73 Зак. о принудном поравнању ван стечаја:

Уколико се по Кривичном закону не казни строжом казном, казниће се као за преступ у смислу Кривичног законика строгим затвором до две године:

5) дужник, који намерно поднесе суду не-исправан или непотпун списак имовине и дугова.

Ако се после већ повољно завршеног поступка посредовања открију кривична дела дужникова из § 72 или 73 Зак. о принудном поравнању ван стечаја, споразум са повериоцима, разуме се, пада.

Чл. 17. — Ова Уредба добија обавезну снагу кад се обнародује у „Службеним новинама”.

Уредба о поступку посредовања обнародована је у Бр. II — 4 од 5 јануара, 1933 године.

Срб. др.
36433